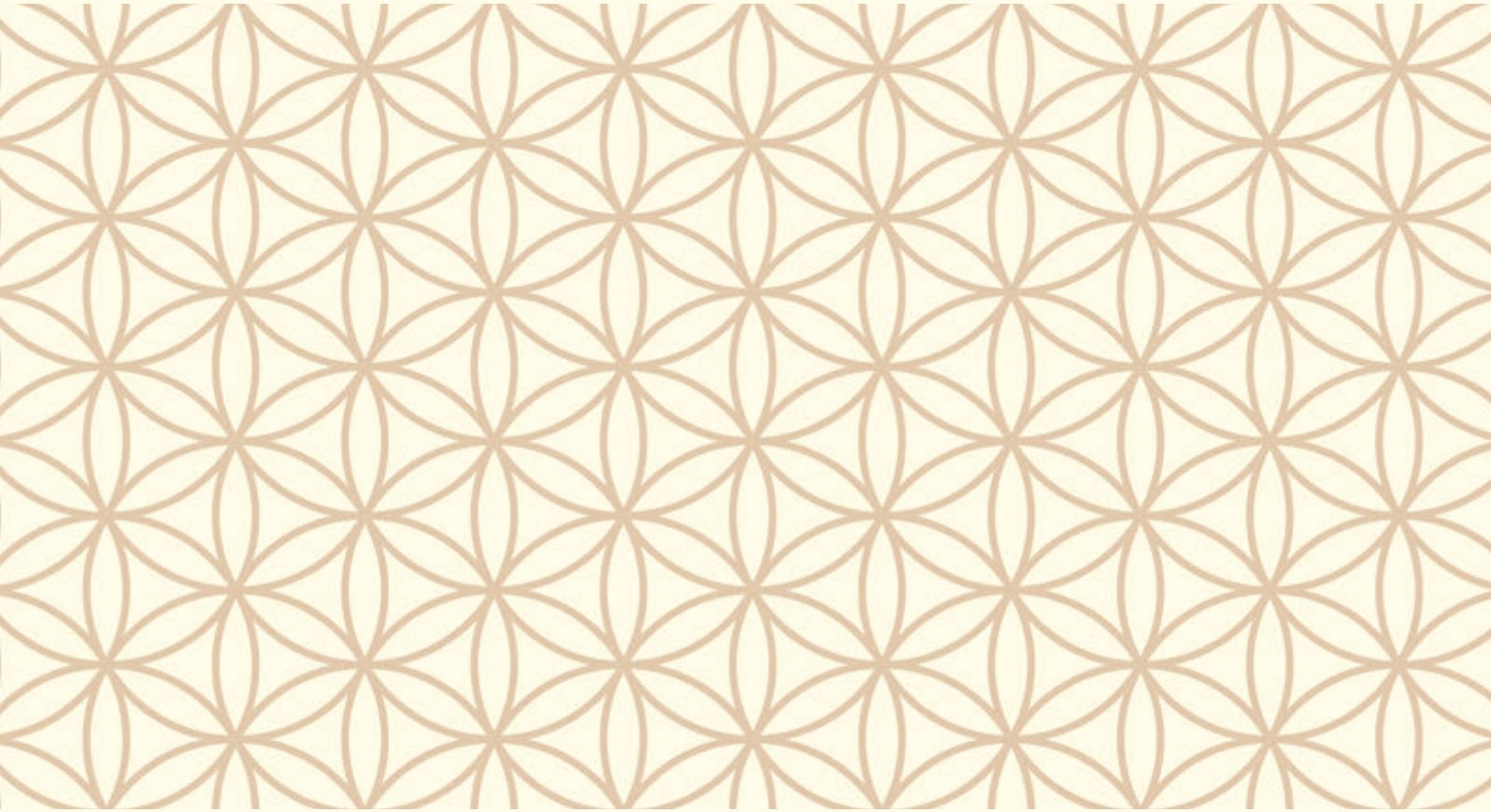

TILLFÖRLITLIGHETEN *i*
APOSTATERNAS VITTNESMÅL
OM NYA
RELIGIÖSA RÖRELSER

Lonnie D. Kliever, fil.dr
Professor i religionsvetenskap
Southern Methodist University
Dallas, Texas, USA
24 januari 1995

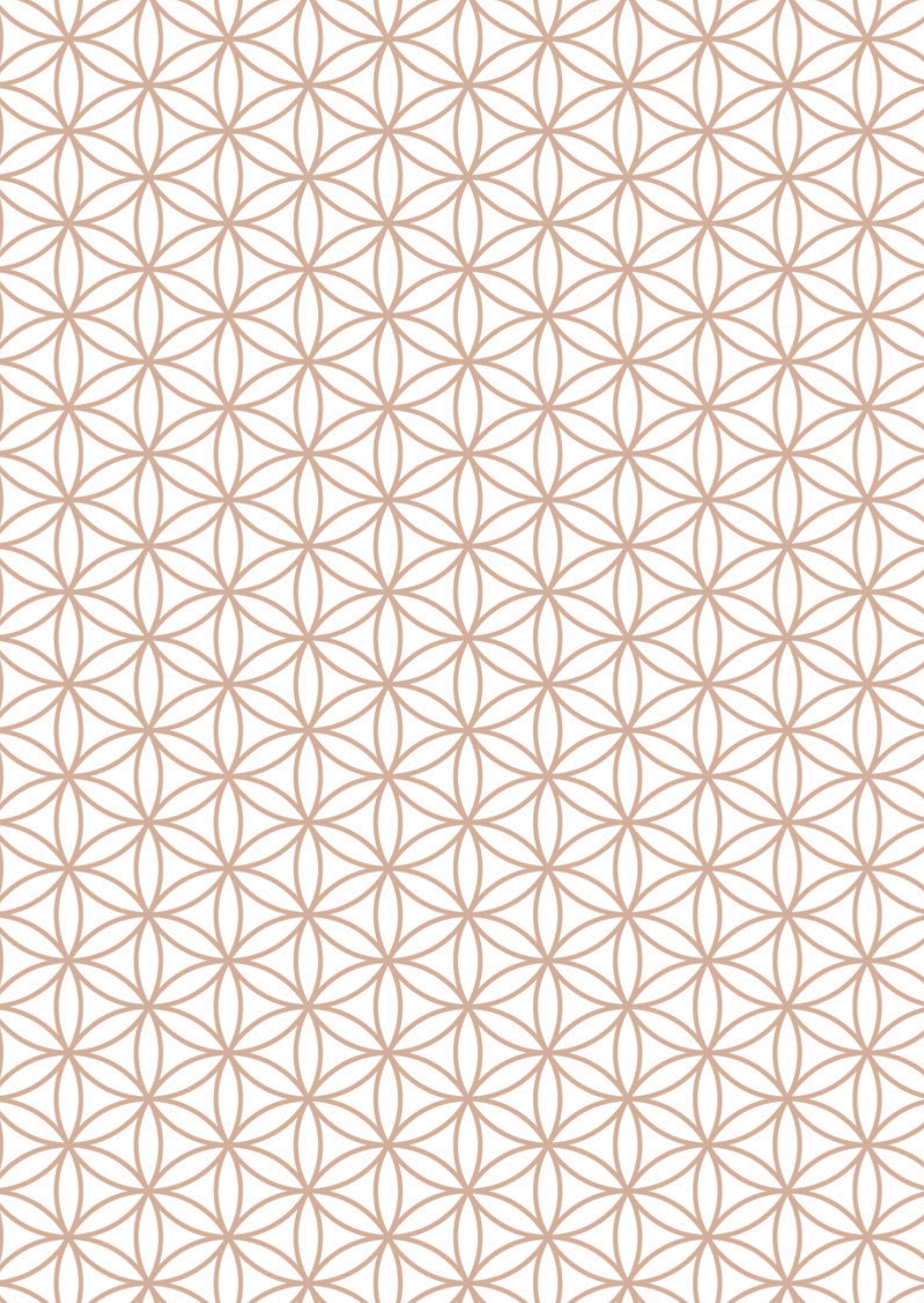

TILLFÖRLITLIGHETEN *i*
APOSTATERNAS VITTNESMÅL
OM NYA
RELIGIÖSA RÖRELSER

TILLFÖRLITLIGHETEN I APOSTATERNAS VITTNESMÅL
OM NYA RELIGIÖSA RÖRELSE

INNEHÅLL

I.	Professionell bakgrund	1
II.	Uppdrag	2
III.	Apostasi i det förflutna	3
	III.I. Apostasi i hellenistisk judendom	4
	III.II. Apostasi i hedniska religioner	4
	III.III. Apostasi i den kristna kyrkan	4
IV.	Apostasi i nuet	6
	IV.I. Typer av avhopp	6
	IV.II. Taktik för återinträde	8
V.	Slutsatser	9

Lonnie D. Kliever, fil.dr
Professor i religionsvetenskap
Southern Methodist University
Dallas, Texas, USA
24 januari 1995

TILLFÖRLITLIGHETEN *i* APOSTATERNAS VITTNESMÅL OM NYA RELIGIÖSA RÖRELSER

I. PROFESSIONELL BAKGRUND

Jag blev fil.kand. *magna cum laude* i psykologi från Hardin-Simmons University år 1955. Jag avslutade som Master of Divinity *cum laude* vid Union Theological Seminary i New York år 1959. Jag blev filosofie doktor i religion och filosofi vid Duke University år 1963.

Jag har tidigare arbetat heltid som lärare vid institutionen för filosofi vid University of Texas i El Paso från 1962–65, och uppnått biträdande professors rang vid institutionen för religion vid Trinity University of San Antonio från 1965–69, i institutionen för religionsvetenskap vid University of Windsor, Ontario, Kanada, från 1969–75, och uppnådde professorsrang. Sedan 1973 har jag arbetat som professor i religionsvetenskap vid Southern Methodist University, och tjänstgjort som ordförande i departementet för religionsvetenskap från 1975–86 och från 1993 och fram till nu.

Jag är sedan länge medlem med god status i American Association of University Professors (Förbundet för amerikanska universitetsprofessorer), American Academy of Religion (amerikanska religionsakademin), Society for the Scientific Study of Religion (Samfundet för det vetenskapliga studiet av religion), American Theological Society (amerikanska teologiska samfundet), Canadian Society for the Study of Religion (kanadensiska samfundet för studiet av religion), Canadian Theological Society (kanadensiska teologiska samfundet), Council on the Study of Religion (Rådet för studiet av religion), och jag har

drivit nationella kontor, varit ordförande för professionella kommittéer eller tjänstgjort i ledningen för redaktionsstyrelser i de flesta av dessa professionella samfund.

Jag är religions- och kulturfilosof med särskild kompetens i religionerna i modern tid. I den rollen sysslar jag främst med de föränderliga formerna av religiös tro och utövning inom både ledande och nyare religiösa rörelser när dessa äldre och nyare religioner möter utmaningar och förändringar i det moderna livet. Jag undervisar regelbundet i en mängd olika kurser på grundnivå och avancerad nivå i jämförande, filosofiska och sociala vetenskapliga studien i religion vid Southern Methodist University. Jag bedriver också ett ständigt program om vetenskaplig forskning och publicering i mitt specialområde, efter att ha publicerat fem böcker om modernt religiöst tänkande med titlarna *Radical Christianity* [Radikal kristendom], (1968), *H. Richard Niebuhr* (1977), *The Shattered Spectrum* [Det krossade spektrumet], (1981), *The Terrible Meek: Essays on Religion and Revolution* [Den fruktansvärda undergivenheten: Essäer om religion och revolution], (1987), och *Dax's Case: Essays in Medical Ethics and Human Meaning* [Dax fall: Essäer i medicinsk etik och mänsklig betydelse], (1989) samt ett antal artiklar i ledande vetenskapliga tidskrifter, som *Harvard Theological Review*, *Journal of Religion*, *Journal of the American Academy of Religion*, *Studies in religion*, *Religion in Life*, *Religious Studies Review* och *Journal for the Scientific Study of Religion*.

Som specialist på moderna religioner, har jag genomfört ett omfattande akademiskt studium av Scientology-kyrkan. Jag har läst de flesta viktiga teoretiska texter, som skrevs och publicerades av L. Ron Hubbard, granskat många av de tekniska och administrativa bulletiner som förberetts av L. Ron Hubbard och av Kyrkans administrativa och kyrkliga chefer, och undersökt representativa exempel på utbildningshandböcker som används av lärare och elever i olika kurser som erbjuds av Kyrkan. Jag har också läst ett antal journalistiska och vetenskapliga studier om Scientology-kyrkan. Dessutom har jag talat med utövande scientologer, och besökt Scientology-kyrkan på 46:e gatan och Celebrity Centre på 82:a gatan i New York City, samt Flag Service Organization i Clearwater, Florida, och Celebrity Centre i Dallas.

II. UPPDRAG

Jag har blivit ombedd av Scientology-kyrkan att ge mitt sakkunnigutlåtande om två allmänna frågor: 1) Förekomsten av apostasi i nya religiösa rörelser och 2) Tillförlitligheten i apostaternas redovisning av deras tidigare religiösa tro och utövning. Dessa två frågor är av avgörande betydelse för en riktig förståelse av nya religiösa rörelser. Sådana apostater har ofta pekats ut som pålitliga vittnen om tidigare tro och utövning, i avslöjande reportage i media och till och med i vetenskapliga

studier om icke traditionella religiösa rörelser. Dessutom har ett begränsat antal apostater lämnat in klagomål om skador, och på olika sätt anklagat sina tidigare trossamfund för bedrägliga eller olagliga förfaranden eller fysiskt och emotionellt tvång. Dessa enskilda tvistande, har i sin tur ofta fungerat som expertvittnen i andra mål mot nya religioner antingen genom myndigheter eller genom fientliga oliktankande.

Den särskilda uppmärksamhet som media ger apostater från nya religiösa rörelser och deras rätt till domstolsprövning för påstådda skador de lidit i händerna på sin tidigare religiösa grupp, innebär en djupgående förändring i den offentliga inställningen till och behandlingen av apostater under detta århundrade. Tidigare fördömdes apostater för att de övergav sin tro. I själva verket förstärktes de bestraffande åtgärder som vidtogs mot apostaterna av den religiösa grupp som lämnats, ofta av statens makt. Under de senaste åren har man däremot varit mer benägen att bestraffa de religiösa grupperna, ibland med stöd av lagen. Apostater från nya religiösa rörelser ses ofta som offer snarare än som överlöpare på grund av de mycket negativa historier de berättar om sitt religiösa förflutna. Men frågan kvarstår huruvida dessa apostaters redogörelser är tillförlitliga rapporter om deras tidigare religiösa sammanslutningar och aktiviteter.

Scientology-kyrkan har ett särskilt intresse i frågan om apostaters tillförlitlighet, eftersom man har varit måltavla för apostaters ”avslöjanden” i media och rättstvister. Inför den fullständiga genomgång som följer, och i enlighet med min utbildning och vetenskapliga forskning är jag övertygad om att apostater inte bör accepteras *okritiskt* av massmedia, den vetenskapliga världen, rättssystemet, eller statliga myndigheter, som en pålitlig källa för information om nya religiösa rörelser. Apostaten måste alltid betraktas som en individ som är predisponerad för att utföra en vinklad redogörelse av religiös tro och utövning av hans eller hennes tidigare religiösa sammanslutningar och aktiviteter.

III. APOSTASI I DET FÖRFLUTNA

Ordet ”apostasi” är en transkription av grekiska *apostasia*, som ursprungligen avser uppror eller utträde. Dess religiösa språkbruk betecknar att avsiktligt överge sin religion. Apostasi är nära besläktad med kätteri, där förkastandet av ortodox tro och utövning till förmån för irrläror inom en given religion, kan ses som ett kategoriskt förnekande av sann religion. Apostasi som sådan, måste ses som en offentlig snarare än en privat händelse. Apostasi är inte en fråga om privat religiöst tvivel eller försvunna religiösa sedvänjor. Apostasi är en offentlig avsvärjelse och fördömande av ens tidigare religiösa tro och utövning. Apostaten överger ofta en religion för en annan, men kan avsäga sig religion helt och hållet.

III.I. APOSTASI I HELLENISTISK JUDENDOM

Den hebreiska Bibeln fördömer den nationella apostasin av de forntida israelerna, som om och om igen återfallit till den polyteistiska religion och kultur som de uppstod ur. Men den första individuella apostasin inträffade under Antiochus Epiphanes (cirka 175–164 f.Kr.), när många judar tvingades av den hedniska kejsaren att avsäga sig sin gudstro till förmån för grekiska gudar. En passion för hellenistisk kultur gjorde allvarliga intrång i judisk religion och kultur tills Maccabean revolterade, och lyckades återställa judisk lag och judisk nationalism. Sporadisk apostasi fortsatte, men om någon övergav judisk lag på ett sådant sätt, bemöttes detta med strängaste fördömande inom det judiska samfundet.

Under senare romerskt styre, tilläts judar att utöva sin religion fritt under ett nominellt politiskt styre av en judisk tetrark. Sekteristiska rörelser blomstrade under den här perioden, och inget var mer kraftfullt än den kristna rörelsen som med tiden separerat sig från judendomen helt och hållet. Sekterister och kristna fördömdes som apostater. I egenskap av apostat fördömdes de i politiska och religiösa termer, för bland judarna var religion och medborgarskap sammansmälta. Apostasi sågs som ett brott mot staten samt en synd mot Gud. Apostaterna förnekades både frälsning och medborgarskap.

III.II. APOSTASI I HEDNISKA RELIGIONER

I allmänhet, har idén om ensamrätt varit främmande för grekiska och romerska religioner, med tanke på deras polyteistiska natur. De hedniska kulterna utesluter inte medlemmar som följer rivaliserande religiösa traditioner eller filosofiska kretsar. Men gudarna i hedniska religioner erkändes officiellt av de civila myndigheterna och identifierades med välbefinnande för staten. I sådana fall möts politiskt sanktionerade religioner med kritik från allmänheten och till och med statligt sanktionerad förföljelse. I den grekiska östern, anklagades kristna för ateism eftersom de avvisade folkets gudar. I det latinska väst, anklagades kristna för att överge sina förfäders religion. I båda fallen, fördömdes de tidiga kristna som vägrade att visa respekt för de civila gudarna och de förföljdes för upproret mot staten. Kort sagt, apostasi blev bara ett problem i det hedniska samhället när förfädernas seder och bruk eller de civila gudarna förkastades.

III.III. APOSTASI I DEN KRISTNA KYRKAN

Många tidiga judiska och hedniska konvertiter till kristendomen fortsatte att följa judisk rituell lag eller att delta i hedniska religiösa högtidligheter. I början betraktades förekomsten av de gamla religiösa sederna och bruken inte som apostasi. Apostasi blev ett tydligt problem först när den kristna kyrkan hade skilt sig från judiska och gnostiska former av kristendomen. Redan i Nya testamentet, är apostasi förknippat med falska lärare och profeter vars uppkomst signalerar det apokalyptiska slutet av den eran. Under de första århundradena var apostasi till stor del ett internt

problem när ortodox kristendom avskilt sig från kätterska och schismatiska rörelser. Men med omvandlingen av Konstantin, blev apostasi ett civilt brott som var straffbart enligt lag. Sålunda påbörjades ett ömsesidigt samarbete mellan kyrka och stat för över tusen år sedan. Staten använde kraften i svärdet för att skydda kyrkan mot apostasi och kyrkan använde kraften i skriften för att skydda staten mot uppror. Apostater berövades både sina civila och religiösa rättigheter.

Öppet övergivande av den kristna läran var sällsynt där bandet mellan kyrka och stat var starkt, men även förtäckt apostasirörelser undertrycktes aktivt. Tortyr användes fritt för att framtvinga bekännelser och uppmuntra avsvärjelser. Apostater och schismatiker uteslöts från kyrkan och förföljdes av staten.

Apostasi förekom också i stor skala i den kristna historien. Den så kallade ”stora schismen” mellan ortodoxin i öst och katolicismen i väst under 700-talet utgjorde den första stora uppdelningen inom den kristna världen, vilket resulterade i ömsesidig bannlysning. Den protestantiska reformationen på 1500-talet separerar ytterligare kristna mot kristna. Varje sekteristisk grupp påstod sig ha återvunnit äkta tro och utövning av den nytestamentliga kyrkan, och därmed förvisat rivaliserande versioner av kristendomen till apostasistatus.

Dessutom, de protestantiska kyrkor som hade territoriellt monopol använde ett vapen i form av religiöst mandat med bannlysning och politiskt sanktionerad förföljelse mot rivaliserande personer som gjorde anspråk på den autentiska kristendomen. Det var först i slutet av religionskrigen, och när man började anta förordningar om tolerans, som det politiska undertryckandet av apostasi tog slut. Formella och informella religiösa sanktioner förekom fortfarande, i form av bannlysning, arvlöshet, censur och avståndstagande.

Som den här korta översikten visar, har fördömandet av apostater fungerat som en ”legitimitetsstrategi” för alla religioner i det förflutna som exklusivistiskt påstår sig vara den enda religionen som besitter den rätta religiösa tron och utövningen. I nationella och territoriella miljöer där politiska och religiösa lojaliteter sammanfördes, infördes såväl juridiska som religiösa sanktioner mot apostasi. Apostaterna framtogs både medborgarskap och frälsning. Apostaterna ansågs förmedla falskhet och omoral vilket hotade renheten i religiösa samfund och stabiliteten i den politiska ordningen.

Apostasi blev ett allt mindre problem i den moderna världen när religiösa traditioner mjukade upp sina dogmatiska krav och när sekulära samhällen tog avstånd från religiöst godkännande. Acceptorandet av religiös mångfald och privatiseringen av religiös tro i detta århundrade, befriade i stor utsträckning de apostater som bytte religion från juridisk och religiös ovilja. För att vara på

den säkra sidan, har den romersk-katolska kyrkan behållit vapnet med bannlysning. Protestantiska fundamentalister fördömer farorna med kätteri, och gudfruktiga familjer kan ta avstånd från barn som gifter sig med någon utanför deras religiösa övertygelse eller konverterar till en annan religion. Men dessa sanktioner har inte den allmänna eller privata tyngd de en gång hade. De är rituella tecken på religiös dogmatik som har förlorat sin obestridliga auktoritet i pluralistiska och sekulariserade kulturer.

IV. APOSTASI I NUET

Under de senaste trettio åren, har apostasi återigen blivit en fråga i allmänna och privata kretsar, som nämnts ovan, och behandlingen av dagens apostater har små likheter med hur apostater betraktades i det förflutna. Sedan 1960-talet, har en mängd nya religiösa rörelser dykt upp i alla moderna, demokratiska samhällen. Många av dessa minoritetsreligiösa rörelser kräver ”totalitet” av sina medlemmar. Man hävdar ett absolut helhjärtat engagemang av sina religiösa läror och fullständig hängivenhet till sina religiösa samfund. Andra nya religioner kräver inte totalt engagemang av alla medlemmar i deras gemensamma liv och mission, men kräver ändå strikt efterlevnad av dogmatiska, etiska och rituella normer. Alla nya religioner har förvisso trosuppfattningar och utövningar som är varianter av traditionella religioner. Med tanke på dessa rigorösa krav, är det knappast överraskande att en del av dem som involverades, snabbt bestämmer sig för att en viss religiös rörelse inte är något för dem och att de lämnar rörelsen. Detta går vanligtvis obemärkt förbi för de flesta individer som är involverade, när det gäller deras tidigare erfarenheter, som på ett positivt sätt är ett steg i deras egen andliga resa.

Men i motsats till ovanstående, så finns det bland dem som frivilligt lämnar rörelserna några avhoppare som har uppnått stor ryktbarhet, genom att offentligt attackera deras tidigare religiösa sammanslutningar och aktiviteter via pressen och i domstolarna. Som en välkommen informationskälla för en allmänhet som är både nyfiken och lättskrämd inför dessa obekanta nya religioner, så behandlas dessa apostater ofta som *celebriteter* snarare än som socialt utstötta. Men som vi kommer att se nedan, så kan varken den i tysthet uppskattande före detta medlemmen, eller den högljutt kränkta apostaten, från en ny religiös rörelse, tas som en objektiv och auktoritativ tolk av den religiösa rörelse som han eller hon tidigare tillhörde.

IV.I. TYPER AV AVHOPP

Det finns en utbredd missuppfattning bland människor i allmänhet att det bara finns ett fåtal apostater från nya religiösa rörelser som är frivilliga och har positiva erfarenheter. Bilden av nya religioner som disciplinerade grupper som styr medlemmarnas tankar och handlingar genom en

lång rad av "mind control"-tekniker är djupt rotad i allmänhetens föreställning, tack vare medias fixering vid skräckhistorier från tidigare medlemmar och propagandan från anti-sektgrupper. Även många tidiga lärda beskrivningar av nya religiösa rörelser bevarade denna felaktiga uppfattning genom att basera sina studier nästan helt och hållet på apostater som tvingades att lämna sina tidigare religiösa sammanslutningar, antingen genom tvingande avprogrammering eller tvångsintagningar på sjukhus. Men ett antal aktuella vetenskapliga studier (t.ex. James A. Beckford, *Cult Controversies: The Societal Response to New Religious Movements* [Sektkontroverser: Samhällets svar på nya religiösa rörelser]), London: Tavistocks Publications, 1985, Stuart A. Wright, *Leaving Cults: The Dynamics of Defection* [Att lämna sekter: Avhoppets drivkraft], Washington D.C.: Society for the Scientific Study of Religion, 1987) har klart och tydligt visat att det finns två väldigt olika typer av apostasi, vilket i sin tur kan vara relaterat till två mycket olika bedömningar av avhopp från nya religiösa rörelser.

Bara en liten minoritet av avhopp från nya religiösa rörelser är resultatet av påtvingad apostasi. Tvingande ansträngningar för att "rädda" en given individ från en ny religiös rörelse har alltid initierats av någon utomstående. Släktingar som opponerar sig mot en individs engagemang i en ny religion, ställs inför ett dubbelt problem – varför personen gick med och hur personen ska kunna skiljas från religionen.

Den första frågan besvaras vanligen med förklaringen "hjärntvätt" som i sin tur motiverar en lösning med "avprogrammering" på det andra problemet. Hjärntvättsscenarioet "förklarar" hur en konvertit till en ny religion börjar ansluta sig till och försvara något som för en utomstående verkar var en så absurd tro och utövning. Personen i fråga kan ses som ett offer för olika psykologiska och sociologiska tekniker av mind control. Under denna omständighet, är det enda sättet att rädda personen en dramatisk form av ingripande som kommer att befria individen från sådant slaveri. Det anses vara motiverat med tvångsmässig kidnappning och avprogrammering eller juridiskt förmyndarskap och inläggning på sjukhus som nödvändiga medel för att rädda dem från sig själva, som vilseledda och manipulerade anhängare av nya religioner. Anklagelser om hjärntvätt och rättfärdiganden av avprogrammering, i en eller annan form, är grunden för alla sådana "räddningsaktioner".

Eftersom de varit mycket framträdande i avslöjande reportage i media och vid rättsliga åtgärder mot tidigare religiösa kolleger, har sådana framtvingade apostater bidragit till att förstärka kontroversen kring nya religiösa rörelser. Deras tillgänglighet som "sektöverlevare" gör dem spännande för media, som ofta är den enda informationskällan om nya religiösa rörelser som är tillgänglig för allmänheten. Vid det här stadiet av processen, fungerar det logiska sambandet mellan hjärntvätt och avprogrammering omvänt. Det faktum att avprogrammeringsprocessen "fungerar" tas som

bevis av berörda utomstående och även en del tidigare medlemmar för att hjärntvättsscenarioet är sant. Den plötsliga och radikala förändringen i deras tro och beteende genom avprogrammering kan ses som ett tydligt bevis på att den återvunna individen i själva verket var ett offer, för att inte säga fånge i en ondskefull religion. Det faktum att de "fick sin älskade tillbaka" uppmanar dessutom släktingar att hjälpa andra att "få tillbaka sina barn" genom att berätta sin historia offentligt och genom att stödja de anti-sektorganisationer som stödde dem. På detta sätt, har en liten del av apostaterna och deras "räddare" bildat (eller, mera korrekt missbildat) allmänhetens uppfattning om alla avhoppare från nya religiösa rörelser.

Tvärt emot den allmänna opinionen, är den överväldigande majoriteten av apostater från nya religiösa rörelser en fråga om en frivillig apostasi. Dessutom talar en klar majoritet, av de som lämnar av egen fri vilja, positivt om vissa aspekter av deras tidigare erfarenheter. Även om man lätt vidgår hur en viss religiös rörelse misslyckats med att uppfylla ens personliga förväntningar och andliga behov, har många frivilliga avhoppare hittat sätt att hitta vissa försonande värden från sina tidigare religiösa sammanslutningar och aktiviteter.

Men det finns vissa frivilliga apostater från nya religiösa rörelser som lämnar rörelsen djupt förbittrade och som är mycket kritiska mot sina tidigare religiösa sammanslutningar och aktiviteter. Kraften i separationen från en gång en älskad religiös grupp är analog med en bitter äktenskaplig separation och skilsmässa. Både äktenskap och religion kräver en betydande grad av engagemang. Ju större engagemang, desto mer traumatiskt blir uppbrottet. Ju längre engagemanget varar, desto angelägnare blir behovet att skylla på andra för den misslyckade relationen. Medlemmar som varit mycket engagerade länge, i nya religiösa rörelser och som med tiden blivit desillusionerade gentemot sin religion skyller ofta allt på sina tidigare religiösa sammanslutningar och aktiviteter. De förstorar små fel och brister till en enorm ondska. De förvandlar personliga besvikelser till illvilliga svek. De kommer till och med att berätta otroliga lögnen för att skada sin tidigare religion. Det är föga överraskande att dessa apostater i efterhand ofta appellerar till samma hjärntvättsscenarier som brukar åberopas som skäl för att tvinga någon att lämna nya religiösa rörelser.

IV.II. TAKTIK FÖR ÅTERINTRÄDE

Att lämna tidigare religiösa sammanslutningar och aktiviteter är bara halva processen av att avsäga sig från sin tro till en ny religiös rörelse. Oavsett om apostaten lämnat rörelsen frivilligt eller tvingats till lydnad, ställs denne inför den skräckinjagande uppgiften att återvända till den dominerande kulturen och omformulera en ny identitet och världsbild. Återinträde betyder sällan att återvända till sin tidigare livsstil och världsåskådning, som man hade innan man anslöt sig till en ny religiös rörelse. Den "förlorade" sonen eller dottern återvänder som en annan person, vilket innebär en hel uppsättning erfarenheter som på något sätt måste förklaras och integreras i en ny psykologisk

och social situation. Den här övergångsperioden påverkas ofta av familjesystem, sociala nätverk, religiösa grupper, läroanstalter, och anti-sektorganisationer. Det är föga överraskande att påverkan från dessa grupper färgar av sig på apostaternas tolkning av tidigare religiösa aktiviteter och sammanslutningar.

Oavsett hur de lämnat rörelsen, måste apostater ta hänsyn till både den tidigare omvändningen till och den efterföljande separationen från en icke-traditionell religiös rörelse. De får ofta de motiv de själva söker från anti-sektorganisationer eller fundamentalistiskt religiösa grupper, som både förser dem med hjärntvättsförklaringar om varför de plötsligt anslöt sig och lika plötsligt övergav en ny religiös rörelse. Den information som tillhandahålls av dessa grupper är vanligtvis mycket negativ och kraftigt vinklad mot den organisation som man har lämnat. Dessa grupper förser dem, mer exakt, med ett *kommunikationsspråk* för sina berättelser om förförelse och frigörelse. Många samhällsvetare har påpekat att dessa biografier om ”sektöverlevnad” är i hög grad stiliserade redogörelser som röjer påverkan av lånade scenarier om fångenskap och frigörelse. Varje redogörelse är en repeterad berättelse om social isolering, emotionell manipulation, fysisk försakelse, ekonomiskt utnyttjande och hypnotisk kontroll. Syftet med dessa ”skräckhistorier” är både att ursäkta den enskilde apostaten samt att anklaga den nya religionen för en irrationell tro och omoraliskt beteende. De framkallar och formar också allmänhetens uppfattning om nya religioner som farliga hot för religionsfrihet och lag och ordning. Mot bakgrund av denna negativa press, påverkas även de apostater som inte påverkas direkt av anti-sektorganisationer eller fundamentalistiskt religiösa grupper ofta av deras negativa presentationer av den religion de har lämnat.

V. SLUTSATSER

Analysen ovan visar tydligt, att även om det förekommer apostasi i nya religiösa rörelser, så är den överväldigande majoriteten av människor som själva lämnar dessa icke-konformistiska religioner inte fientligt inställda till deras tidigare religiösa sammanslutningar och aktiviteter. Även om de ärligen bekräftade att de blev besvikna över sina religiösa behov och förhoppningar, så insåg de att det fanns en del positiv mening och värde i deras tidigare erfarenheter. I kontrast till detta finns det ett betydligt mindre antal apostater som är djupt engagerade i att misskreditera, för att inte säga förstöra de trossamfund som en gång gjorde anspråk på deras lojalitet. I de flesta fall, skildes dessa apostater från sina religiösa samfund, antingen med våld eller genom ingripande av familjemedlemmar och anti-sektgrupper, eller hamnade under påverkan av anti-sektgrupper och informationsskrifter efter att själva frivilligt ha hoppat av från en ny religiös grupp.

Det finns inget förnekande i att dessa engagerade och inbitna motståndare till nya religioner presenterar en förvrängd bild av nya religioner till allmänheten, skolväsendet, och domstolarna på grund av deras lättillgänglighet och iver att vittna mot sina tidigare religiösa sammanslutningar och aktiviteter. Sådana apostater agerar alltid utifrån ett scenario som rättfärdigar dem själva genom att växla över ansvaret för sina egna gärningar till den religiösa gruppen. Faktum är att de olika hjärntvättsscenarier som ofta åberopas mot de nya religiösa rörelserna, i hög grad har förkastats av samhällsvetare och religionsforskare. Det har framhållits att detta inte är någonting annat än beräknade ansträngningar att misskreditera tro och praxis i okonventionella religioner i ögonen på statliga myndigheter och den allmänna opinionen. Sådana apostater kan knappast betraktas som tillförlitliga informationskällor av ansvariga journalister, akademiker, eller jurister. Även redogörelser från frivilliga avhoppare, som inte hyser något agg, måste användas med försiktighet, eftersom de tolkar sina tidigare religiösa upplevelser i ljuset av nuvarande ansträngningar att återupprätta sin egen identitet och självkänsla.

Kort sagt, och med tanke på sakernas tillstånd – apostater från nya religioner uppfyller *inte* normerna för objektivitet, professionell kompetens och informerad förståelse som krävs av expertvittnen.

LONNIE D. KLIEVER
Dallas, Texas
24 januari 1995

